

ŠTÁTNA
ŠKOLSKÁ
INŠPEKCIA

2023/2024

**STAV ODSTRÁNENIA NEDOSTATKOV
ZISTENÝCH PRI INŠPEKCIÁCH V ŠKOLÁCH
PRE ŽIAKOV SO ŠPECIÁLNYMI
VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍMI POTREBAMI
V ŠKOLSKOM ROKU 2023/2024**

SPRÁVA Z NÁSLEDNEJ INŠPEKCIE

**KRITICKÝ
PRIATEĽ ŠKÔL
A ŠKOLSKÝCH
ZARIADENÍ**

ŠTÁTNA
ŠKOLSKÁ
INŠPEKCIA

Stav odstránenia nedostatkov zistených pri inšpekciách v školách pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v školskom roku 2023/2024

SPRÁVA Z NÁSLEDNEJ INŠPEKCIE

Mgr. Eva Polgáryová, PhD.
Ing. Adriana Vykydalová
Mgr. Alžbeta Štofková Dianovská
PaedDr. Monika Ružeková, PhD.

© Štátna školská inšpekcia, Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

OBSAH

1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O KONTROLOVANÝCH ŠKOLÁCH.....	4
2 HLAVNÉ ZISTENIA	4
3 ZÁVERY	6
4 ODPORÚČANIA A PODNETY.....	7
4.1 ODPORÚČANIA NA ÚROVNI NA ÚROVNI ŠKÔL	7
4.2 ODPORÚČANIA PRE ZRIAĐOVATEĽOV	7

Cieľom následných inšpekcií bola kontrola splnenia opatrení uplatnených k nedostatkom identifikovaným pri predchádzajúcich inšpekciách.

1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O KONTROLOVANÝCH ŠKOLÁCH

Na zistenie stavu odstránených nedostatkov sa vykonalo 15 následných inšpekcií (NI), z nich v 8 špeciálnych základných školách a v 7 základných školách v špeciálnych triedach. NI sa uskutočnili v 6 krajoch Slovenskej republiky (okrem Žilinského a Košického kraja) (Tabuľka 1). Z celkového počtu vykonaných NI sa 11 uskutočnilo po tematickej inšpekcii a 4 po NI.

TABUĽKA 1 Základné údaje o kontrolovaných školách

Počet kontrolovaných škôl		15
Vyučovací jazyk škôl	slovenský	11
	slovenský – maďarský	3
	maďarský	1
Zriaďovateľ	štátne školy	14
	súkromné školy	1
Sídlo	mesto	12
	vidiek	3

2 HLAVNÉ ZISTENIA

Podľa závažnosti zistených nedostatkov Štátna školská inšpekcia (ŠŠI) uplatnila voči kontrolovaným subjektom celkom **110 opatrení na odstránenie nedostatkov**. Riaditelia škôl z **42 odporúčaní** 57,9 % akceptovali, **prijali 61 opatrení**, ktoré splnili na 81,7 %. Štátna školská inšpekcia **uložila 7 opatrení**, ktoré riaditelia škôl splnili na 85,7 % (Tabuľka 2).

TABUĽKA 2 Prehľad akceptácie/splnenia uplatnených opatrení

Spolu	110					
z toho	odporúčania		opatrenia prijaté zo strany hodnoteného subjektu		opatrenia uložené ŠŠI	
Počet	42		61		7	
z toho	akceptované		splnené		splnené	
	22	57,9 %	49	81,7 %	6	85,7 %
	neaktuálne ¹		neaktuálne		neaktuálne	
	1	2,4 %	1	1,6 %	0	0 %
z toho	nedá sa hodnotiť ²		nedá sa hodnotiť		nedá sa hodnotiť	
	3	7,1 %	0	0 %	0	0 %

Nedostatky zistené pri inšpekciách

Uplatnené **odporúčania** na odstránenie zistených nedostatkov sa týkali:

školského vzdelávacieho programu

- ✓ nezpracovanie osobitostí výchovy a vzdelávania žiakov z marginalizovanej rómskej komunity v tých školách, ktoré ich vzdelávali

¹ Neaktuálne – posudzuje sa v súvislosti so zmenou všeobecne záväzných právnych predpisov

² Nedá sa hodnotiť – posudzuje sa v súvislosti s aktuálnymi zmenami vzniknutými v hodnotenom subjekte

riadenia školy

- ✓ nezabezpečenie rediagnostických psychologických vyšetrení žiakov po plnení 1. roka plnenia povinnej školskej dochádzky
- ✓ nekomplexné vedenie triednej dokumentácie a ďalšej dokumentácie žiakov školy (*triednych kníh – nezapisovanie obsahu preberaného učiva; triednych výkazov, učebných listov, nevyhodnotenie aktuálnosti a plnenia cieľov individuálnych vzdelávacích programov aspoň jedenkrát ročne; nesúlad týždenného počtu vyučovacích hodín v rozvrhu a v učebnom pláne pre žiakov s autizmom a ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami*)
- ✓ neprijímanie opatrení k zisteným nedostatkom, nerealizovanie následnej kontroly

podmienok výchovy a vzdelávania žiakov

- ✓ nevytváranie vhodných priestorových podmienok na rozvoj manuálnych zručností (*nevyužitie pozemku na pestovateľské práce predmetu pracovné vyučovanie*)
- ✓ nezabezpečenie vybavenia tried funkčnou didaktickou technikou, tabletmi
- ✓ nezameranie činností výchovného poradcu na riešenie výchovno-vzdelávacích problémov žiakov, nevyhotovenie písomných záznamov z realizovaných pohovorov so žiakmi a ich zákonnými zástupcami

Uplatnené **opatrenia** prijaté kontrolovanými subjektmi a **opatrenia uložené ŠŠI** sa týkali:

školského vzdelávacieho programu

- ✓ neprerokovanie školského vzdelávacieho programu v pedagogickej rade a rade školy pred jeho vydaním
- ✓ nerozpracovanie podmienok a osobitostí vzdelávania žiakov s ľahkým, stredným a ťažkým alebo hlbokým stupňom mentálneho postihnutia
- ✓ nedoplnenie učebného plánu o vlastné poznámky týkajúce sa organizácie a špecifik vyučovania, neaktualizovania názvov vyučovacích predmetov a využitia disponibilných hodín v ňom
- ✓ nerozpracovanie hodnotenia žiakov a neúplné spracovanie kritérií hodnotenia žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia

riadenia školy

- ✓ nedodržanie náležitostí pri prijímaní žiakov do špeciálnych základných škôl (*bez písomných žiadostí zákonných zástupcov, informovaných súhlasov zákonných zástupcov, vyjadrenia zariadenia poradenstva a prevencie, diagnostických vyšetrení, odporúčania všeobecného lekára pre deti a dorast*)
- ✓ nesplnenie kvalifikačných predpokladov na výkon pedagogickej činnosti pedagogického zamestnanca

podmienok výchovy a vzdelávania žiakov

- ✓ nedodržanie vyučovacieho jazyka pri zaraďovaní žiakov do tried, skupín alebo oddelení ŠKD (*zaradenie žiakov s vyučovacím jazykom maďarským do triedy s vyučovacím jazykom slovenským a naopak*)
- ✓ nedodržanie vyučovania v jednom slede a skrátenie dĺžky vyučovacích hodín na 40 minút
- ✓ nerešpektovanie dĺžky obedňajšej prestávky žiakov v špeciálnych triedach
- ✓ nedodržanie zákonom stanoveného najvyššieho počtu žiakov v triede, v oddelení ŠKD
- ✓ nevypracovanie školského poriadku v súlade s príslušnými ustanoveniami školského zákona a bez prerokovania v rade školy (*nezabezpečenie ochrany žiakov pred sociálno-patologickými javmi, diskrimináciou a násilím, nezpracovanie konkrétnych práv žiakov súvisiacich s využitím*)

špecifických foriem a metód, špeciálnych edukačných publikácií, multimedialných pomôcok a kompenzačných pomôcok)

- ✓ nezriadenie záujmových útvarov v škole

3 ZÁVERY

Riaditelia kontrolovaných subjektov **akceptovali 57,9 % uložených odporúčaní**, čo čiastočne prispelo k skvalitneniu v oblasti riadenia školy i k zlepšeniu podmienok výchovy a vzdelávania. Zpracovaním osobitostí výchovy a vzdelávania žiakov z marginalizovanej rómskej komunity do ŠkVP školy deklarovali vytvorenie optimálnych podmienok, ktoré žiakom umožnia zvládnuť požiadavky vzdelávania. Realizovaním rediagnostického psychologického vyšetrenia a v nadväznosti naň aj špeciálnopedagogického vyšetrenia žiakov po absolvovaní 1. roku ich školskej dochádzky boli vytvorené predpoklady na stanovenie optimálnych podmienok ich vzdelávania. Zriadenie školského pozemku umožnilo rozvíjať vzťah žiakov k pestovaniu rastlín a ich praktické zručnosti. Zabezpečenie tabletov pre žiakov a vybavenie učebne informatiky bolo predpokladom ich využitia vo výchovno-vzdelávacom procese a inovácií v edukácii žiakov.

Neakceptovanie 42,1 % uložených odporúčaní malo vplyv na pretrvávajúce nedostatky vo vedení pedagogickej dokumentácie a dokumentácie žiakov (formálnosť kontrolnej činnosti, nedostatky v pedagogickej dokumentácii sa prejavili v neúplnosti vyplnenia, chýbajúca analýza a zovšeobecňovanie zistení bez prijímania účinných opatrení).

Akceptovanie 81,7 % prijatých opatrení zo strany kontrolovaných subjektov a uložených opatrení ŠŠI viedlo k uplatneniu a dodržiavaniu všeobecne záväzných právnych a rezortných predpisov pri prijímaní žiakov do ŠZŠ i podmienok výchovno-vzdelávacieho procesu. Úprava učebných plánov pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia, s autizmom a ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami s mentálnym postihnutím zabezpečila ich súlad s rámcovými učebnými plánmi. Zabezpečením splnenia kvalifikačných predpokladov na výkon pedagogickej činnosti učiteľa v špeciálnej škole bol zaistený predpoklad kvalifikovaného a odborného prístupu k žiakom so zdravotným znevýhodnením. Bezpečnosť žiakov v triedach, skupinách a oddeleniach školského klubu detí bola zaistená dodržaním maximálne povoleného počtu žiakov. Preradenie žiakov do triedy s vyučovacím jazykom slovenským umožnilo ich vzdelávanie v štátnom a materinskom jazyku. Zavedením 30 minútovej obedňajšej prestávky bolo zaistené plnenie základných fyziologických potrieb žiakov špeciálnych tried.

Neakceptovanie 18,3 % uložených opatrení bolo dôsledkom málo efektívnej kontrolnej činnosti, absencie prijímania opatrení na odstránenie zistených nedostatkov a následnej kontroly. Vydanie rozhodnutia o prijatí žiakov do špeciálnej základnej školy bez žiadosti zákonného zástupcu a komplexnej diagnostiky v zariadeniach poradenstva a prevencie viedlo k pretrvávaniu nedostatkov vo výkone štátnej správy v prvom stupni s dosahom na neplnenie podmienok prijímania žiakov do školy. Neurčenie organizácie vyučovania vo vlastných poznámkach k učebným plánom neumožnilo poskytovanie plnohodnotných informácií o nastavenom systéme výučby žiakov so zdravotným znevýhodnením.

Štátna školská inšpekcia od školského roku 2016/2017 sleduje správnosť prijímania žiakov s mentálnym postihnutím do ŠZŠ. Za sledované obdobie až do súčasnosti nariadila 242 rediagnostických psychologických vyšetrení žiakov vzdelávaných v prípravnom až 4. ročníku ŠZŠ. Odborníci z praxe analyzovali správy z diagnostického psychologického vyšetrenia pričom sa zamerali najmä na **posúdenie úrovne všeobecných rozumových schopností** žiakov pochádzajúcich z marginalizovanej rómskej komunity. **Niektoré správy z psychologického vyšetrenia boli vypracované s nedostatkami, preto bola objektivita vyšetrenia spochybnená.** Za ostatné tri školské roky to bolo 83 nariadených rediagnostických psychologických vyšetrení, z nich sa rediagnostického vyšetrenia zúčastnilo iba 55,4 % žiakov, ktorým bolo potvrdené mentálne postihnutie, žiaci pokračujú vo vzdelávaní v systéme špeciálneho školstva. V prípade jedného žiaka rediagnostické vyšetrenie vylúčilo mentálne postihnutie a žiak bol preradený do bežnej ZŠ. Ostatní žiaci (44,6 %) sa rediagnostického vyšetrenia nezúčastnili.

4 ODPORÚČANIA A PODNETY

4.1 ODPORÚČANIA NA ÚROVNI ŠKÔL

- prijímať žiakov do škôl na základe komplexnej diagnostiky a s preukázateľným potvrdením o zdravotnom znevýhodnení odbornými zamestnancami zariadení poradenstva a prevencie
- zabezpečiť včasnú realizáciu rediagnostických psychologických vyšetrení žiakov po absolvovaní prvého roku plnenia povinnej školskej dochádzky a kontrolných psychologických vyšetrení žiakov v inom poradenskom zariadení, ako bola realizovaná prvotná diagnostika (s cieľom stanoviť optimálne podmienky ich vzdelávania a úspešným žiakom včasným rediagnostickým vyšetrením umožniť prestup do základnej školy)
- klásť dôraz na efektívnu a účinnú kontrolnú činnosť bez znakov formálnosti v jej výkone, prijímať opatrenia vedúce k odstráneniu zistených nedostatkov a zabezpečiť ich následnú kontrolu s cieľom skvalitňovať oblasť pedagogického riadenia a výchovno-vzdelávacieho procesu
- analyzovať a zovšeobecňovať zistenia z kontrolnej činnosti na zasadnutiach pedagogickej rady s cieľom odstraňovať nedostatky a skvalitňovať vedenie pedagogickej dokumentácie a dokumentácie žiakov
- dodržiavať maximálny počet žiakov v triedach, skupinách a školskom klube detí
- zvyšovať odbornosť vyučovania prijímaním pedagogických zamestnancov spĺňajúcich požadované kvalifikačné predpoklady
- venovať náležitú pozornosť spracovaniu učebného plánu a vlastných poznámok k nemu s akcentom na zosúladenie s internými dokumentmi a organizáciou školy

4.2 ODPORÚČANIA PRE ZRIAĐOVATEĽOV

- poskytovať odborné metodické a poradenské konzultácie pre riaditeľov škôl s dôrazom na novelizáciu právnych predpisov
- poskytovať školám dostatočné finančné prostriedky na zriadenie tried s dodržiavaním maximálneho povoleného počtu žiakov v nich